

Klimat- och näringslivsdepartementet

Klagande:
Se sändlista, bilaga 1

Överklagande av bergmästarens beslut om bearbetningskoncession för området Levi K nr 1 i Vilhelmina kommun, Västerbottens län

Regeringens beslut

Regeringen avslår Vilhelmina södra samebys och Voernese samebys överklaganden.

Regeringen bifaller Vilhelmina Mineral AB:s överklagande och upphäver villkoret om att samebyn under april månad varje år ska ha möjlighet att stoppa hela eller delar av verksamheten när renskötsel bedrivs i området.

Regeringen beslutar att förena beslutet med följande villkor.

- *Vid nyttjandet av koncessionen ska markanspråket inom industriområdet undvika befintliga flyttleder och flyttstråk för renar i den utsträckning det är förenligt med verksamhetens funktion. Bolaget bör i övrigt medverka till att minska negativ påverkan när befintliga flyttleder och flyttstråk nyttjas.*
- *Vid nyttjandet av koncessionen ska Voernese samebys och Vilhelmina södra samebys merkostnader till följd av påverkan på möjligheten att nyttja flyttleder och flyttstråk för renar och renbete ersättas. Fastställande av ersättning och prövning av eventuella tvister om ersättning följer av minerallagens bestämmelser.*

Ärendet

Bakgrund

Bergmästaren avlog i beslut den 19 februari 2014 Vilhelmina Mineral AB:s (bolagets) ansökan om bearbetningskoncession för områdena Stekenjokk K

nr 1 (dnr BS-906-2011) och Levi K nr 1 (dnr BS 22-907-2011). Skälen för bergmästarens beslut var sammanfattningsvis att bergmästaren bedömde att riksintresse för rennäring skulle ges företräde framför riksintresse för värdefulla ämnen eller material.

Bolaget överklagade bergmästarens beslut till regeringen. Under handläggningen hos regeringen framställde bolaget ett andrahandsalternativ innebärande att gruvverksamheten ska bedrivas sex månader per år – under perioden från november till och med april samt att anrikning och deponering ska ske vid verksamhetsstället i Joma i Norge.

Regeringen återförvisade i beslut den 16 november 2017 (dnr N2014/01145) ärendet till bergmästaren med motiveringen att projektets utformning ändrats på ett sådant sätt att en ny prövning enligt instansordningsprincipen behövde göras i första instans.

Under handläggningen hos Bergsstaten frångick bolaget den ursprungliga ansökan och framförde att avsikten var att endast andrahandsalternativet skulle prövas. Den ansökan som varit föremål för bergmästarens prövning efter återförvisningen avser alltså halvårsbrytning samt anrikning och deponering i Joma i Norge.

Nu överklagat beslut

Bergmästaren beslutade den 17 oktober 2024 att bevilja bolagets ansökan (dnr BS 22-907-2011, *se bilaga 2*). Beslutet förenades med bl.a. följande villkor.

- *Samebyn ska under april månad varje år ha möjlighet att stoppa hela eller delar av verksamheten när renskötsel bedrivs i området.*
- *Vilhelmina Mineral AB ska årligen i god tid samråda med berörda samebyar inför uppstart och avslut av verksamhetsperioden, samt samråda med berörda samebyar varje år för att diskutera försiktighetsåtgärder som ska vidtas för att minska störningar på rennäringen under april månad.*

Bergmästaren beslutade samma dag att avslå bolagets ansökan om bearbetningskoncession avseende närliggande Stekenjokk K nr 1 (dnr BS 22-906-2011, regeringens dnr KN2024/02344).

Bergmästarens beslut har överklagats av bolaget samt av Vilhelmina södra sameby och Voernese sameby.

Bolaget yrkar att regeringen ska upphäva det villkor som föreskriver att samebyn under april månad varje år ska ha möjlighet att stoppa hela eller delar av verksamheten när renskötsel bedrivs i området.

Bolaget anför sammanfattningsvis följande till stöd för sin talan. Bergmästaren har i sitt beslut inte angett några självständiga skäl till varför koncessionen förenats med detta villkor. Villkoret innebär en inskränkning av möjligheten att tillvarata naturresurser i syfte att tillgodose påstådda behov för rennäringen. Koppar är utpekad som en strategisk råvara enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1252 av den 11 april 2024 om inrättande av en ram för säkerställande av trygg och hållbar försörjning av kritiska råmaterial (Critical Raw Materials Act, CRMA), vilket måste beaktas vid den samhällsekonomiska bedömningen. I praxis har framhållits att den ordning som gäller i koncessionsärenden, med en inledande prövning av om koncession kan beviljas och en efterföljande tillståndsprövning enligt miljöbalken, innebär att en viss osäkerhet kan komma att präglade den inledande koncessionsprövningen. Det är inte lämpligt att föreskriva ett villkor som innebär en sådan inskränkning redan i detta skede eftersom det är först vid den efterföljande tillståndsprövningen som det med större säkerhet går att bedöma omfattningen av verksamhetens påverkan på rennäringen. Om det finns behov av ett sådant villkor kan det föreskrivas vid den efterföljande prövningen enligt miljöbalken. Om det däremot skulle visa sig saknas behov av ett sådant villkor är det inte möjligt att i det senare skedet upphäva ett villkor som redan har föreskrivits i bearbetningskoncessionen. Därtill är villkoret ottydligt utformat och det är inte möjligt att bedöma hur det ska kunna tillämpas. Villkoret i sig innebär sannolikt att gruvverksamheten kommer behöva vara stängd under hela april månad varje år eftersom en pågående gruvbrytning innebär risk för betydande merkostnader vid en abrupt stängning genom aktivering av villkoret. I realiteten innebär bergmästarens beslut därmed att gruvverksamhet endast beviljats för perioden från och med november till och med mars.

Vilhelmina södra sameby yrkar i första hand att regeringen, med ändring av bergmästarens beslut, ska avslå bolagets ansökan om bearbetningskoncession, i andra hand att regeringen ska upphäva

bergmästarens beslut att bevilja bearbetningskoncession och återförvisa ärendet till bergmästaren för ny prövning. Vilhelmina södra sameby yrkar även att muntlig förhandling och syn ska hållas. Samebyn har, som det får förstås, frånfallit ett i överklagandet framställt yrkande om att regeringen ska fastställa villkor till skydd för renskötelsen, om bearbetningskoncession beviljas.

Till stöd för sin talan hänvisar samebyn till tidigare yttranden i ärendet samt anför i huvudsak följande. Bergmästaren instämmer i det överklagade beslutet i länsstyrelsens bedömning att miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas. Vad bergmästaren kallar en ”bedömning” från länsstyrelsen sida är i själva verket en slutsats utan motivering. Bolagets miljökonsekvensbeskrivning och efterföljande rapporter är bristfälliga på så sätt att bolagets beskrivning av renskötelsen och renskötelsens förutsättningar och bolagets slutsatser om påverkan på rennäringen i flera delar är felaktiga. Prövningsunderlaget är dessutom i väsentliga delar utdaterat. Samebyn har redogjort för att renen är anpassad för ett arktiskt klimat och området är i många avseenden optimalt för renarna även under stränga väderförhållanden. Snö är inte ett hinder för renen. Det är felaktigt att den tidigare gruvverksamheten i Stekenjokk och rennäringen samexisterade under verksamhetstiden. Bolagets rapport om renskötelseåret kan inte ge en helhetsbild av hur renarna nyttjar området. Sametinget har konstaterat att det behöver tas fram en rennäringanalys som fokuserar på kumulativa effekter, sociala konsekvenser och renskötarnas kunskap om platsen. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2009 s 321 konstaterat att om miljökonsekvensbeskrivningen är behäftad med så väsentliga brister att den inte kan utgöra grund för ett ställningstagande är det fråga om ett processhinder som medför att ansökan ska avvisas. Om beskrivningen är bristfällig, men en prövning ändå är möjlig, ska bristen falla tillbaka på sökanden och ansökan ska avslås. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens dom i HFD 2016 ref. 21 (Norra kärr) ska alla markanspråk som är en följd av koncessionen beaktas vid tillämpningen av 3 och 4 kap. miljöbalken. Transporter till och från en miljöfarlig verksamhet är en följdverksamhet som ska beaktas vid en verksamhetslokaliseringssprövning enligt miljöbalken. Även av 16 kap. 7 § miljöbalken framgår att det vid prövningen enligt balken ska tas hänsyn till s.k. följdverksamheter. Lokaliseringen av en planerad gruvverksamhet prövas enligt minerallagen inom ramen för en ansökan om bearbetningskoncession. Bergmästaren har alltså varit skyldig att i det överklagade beslutet pröva frågan om de planerade transportererna. Bolaget försöker ge en bild av att det är fråga om

ett för samebyn oanvändbart industriområde. Detta är felaktigt och bortser från området som ett avgörande funktionellt samband. Bearbetningskoncessionen kommer att innebära ett påtagligt försvårande av rennärningen. Rennärningen och gruvnärningen utgör två oförenliga ändamål, trots de villkor som föreskrivits. Det är uppenbart att renskötseln på lämpligast sätt främjar en långsiktig hushållning. Områden som är av riksintresse för rennärningen ska skyddas mot sådana åtgärder som påtagligt kan försvåra näringarnas bedrivande.

Voernese sameby yrkar att regeringen ska upphäva det överklagade beslutet om bearbetningskoncession. Utöver vad som tidigare angetts i ärendet anför de sammanfattningsvis följande till stöd för sin talan. Miljökonsekvensbeskrivningen hänvisar inte till de omständigheter som föreligger i dag. Bolagets underlag till ansökan samt därtill ingivna kompletteringar redovisar inte helt de konsekvenser som kommer att uppstå till följd av en eventuell etablering. En etablering av en gruva kommer att medföra betydande förändringar av befintlig infrastruktur vilket kommer att påverka omfattande områden för samebyn. De villkor som anges i beslutet är till stora delar ofullständiga och oprecisa. Detta gäller i synnerhet villkoret som reglerar samrådsförfarande. Villkoren varken motverkar eller förhindrar skada på renskötseln. Bergmästarens beslut innebär en mycket kännbar rättsförlust i fråga om samebyns rätt att använda mark och vatten inom det aktuella området. Bergmästaren har inte beaktat de åtaganden Sverige har förbundit sig till avseende urfolket samernas möjlighet att bedriva sin renskötsel. Vid bedömningen av vilka områden som ska anses vara av riksintresse beaktas renskötseln behov av sammanhängande betesområden och tillgång till alternativa betesområden inom de olika årstidsmarkerna samt alternativa flyttleder. Den prövande instansen ska bl.a. ta särskild hänsyn till hur åtgärderna påverkar riksintressena, vilket bl.a. framgår av Mark- och miljööverdomstolens dom meddelad den 12 november 2020 i mål P 2707–19. Detta gäller även för åtgärder som ligger utanför riksintresseområdet. En gruvetablering kommer att medföra betydande förändringar av trafikflödet på det nuvarande vägnätet vilket kommer att påverka renskötseln bedrivande. Den omständigheten att verksamheten enbart kommer ske under sex månader per år medför att de ekonomiska riskerna ökar. I liknande fall som rört jämförliga inskränkningar till förmån för allmänna intressen har beslutande myndighet resonerat kring inskränkningens tillåtlighet i förhållande till egendomsskyddet. Bergmästarens beslut saknar helt en sådan motivering. Samerna, deras livsstil och kultur åtnjuter ett

folkrättsligt skydd genom bland annat Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR). Urfolken ska enligt ILO 169 ha möjlighet att kontrollera sina egna institutioner, levnadssätt och sin ekonomiska utveckling. En rad domstolsavgöranden, bl.a. Högsta domstolens dom i Girjas-målet (NJA 2020 s 3), visar tydligt att samebyarnas rättigheter är mycket mer långtgående än vad staten och dess företrädare gett uttryck för under lång tid. Högsta domstolen har klargjort att vid rättstillämpning där det är fråga om att väga olika intressen mot varandra ska samernas intresse av att kunna vidmakthålla sin kultur tillmätas särskild vikt.

Bolaget har yttrat sig över samebyarnas överklaganden och anför sammanfattningsvis följande. Bergmästaren har gjort en bedömning om påverkan på riksintresset för rennäring. Det återopade avgörandet från Mark- och miljööverdomstolen från den 12 november 2020 är därmed inte av betydelse i förevarande fall. Högsta förvaltningsdomstolen har vad gäller påverkan från transporter till och från koncessionsområdet konstaterat att 16 kap. 7 § miljöbalken inte är tillämplig vid koncessionsprövningar enligt minerallagen (se HFD 2024 not. 36). Miljökonsekvensbeskrivningen har under prövningens gång kompletterats med begärda uppgifter. I den utsträckning några osäkerheter kvarstår hanteras dessa inom ramen för miljöbalksprövningen, där det även finns möjlighet att föreskriva ytterligare villkor. I 4 kap. 2 § minerallagen (1991:45) föreskrivs det numera att miljökonsekvensbeskrivningen ska ha den omfattning och detaljeringsgrad som behövs för koncessionsansökan. Vad gäller den intresseavvägning som ska göras enligt 3 kap. miljöbalken understryks att det rör sig om två konkurrerande riksintressen i form av riksintresse för värdefulla ämnen eller material och riksintresse för rennäringen. Det framgår av förarbetena till minerallagen att det vid konflikt mellan motstående riksintressen i första hand bör undersökas om konflikten kan lösas med hjälp av villkor i koncessionen (prop. 1988/89:92 s. 100). Bolaget har inom ramen för malmbevisningen och kompletterande preliminär lönsamhetsstudie visat att projektet kommer att vara lönsamt. Kostnaderna kommer att anpassas utifrån den säsongsvisa brytningen, vilket är en långtgående restriktion av verksamheten för att minimera påverkan på rennäringen. Det rör sig inte om en inskränkning av enskildas rättigheter i syfte att tillgodose ett allmänt intresse. Regeringen har i prop. 1992/93:32 s. 105 bedömt att den svenska lagstiftningen innebär ett skydd för rennäringens markanvändning som är betydligt starkare än det som får anses följa av Sveriges folkrättsliga förpliktelser. Det direkta markanspråket kommer endast att vara två hektar,

vilket kan jämföra med Vilhelmina södras renskötseområde som är 1 452 400 hektar.

Vilhelmina södra sameby och Voernese sameby har beretts tillfälle att yttra sig över bolagets överklagande.

Vilhelmina södra sameby anför sammanfattningsvis följande. Det är inte möjligt att föreskriva tillräckliga villkor till skydd för rennäringen om bolaget beviljas koncession. Den begränsade driftstiden saknar helt betydelse för den påverkan som verksamheten skulle innebära för renskötseln. Att jämföra två hektar med samebyns totala areal ger en mycket missvisande bild. Avgörande är i stället hur ingreppet påverkar det funktionella sambandet mellan olika områden. De så kallade fältobservationerna har grundläggande brister i såväl metod som genomförande och slutsatser. Vad gäller det villkor som bolaget har överklagat och anser är otydligt är det svårt att se varför begrepp som redan är definierade i lag skulle behöva ges ytterligare definitioner i beslutet. Om bolaget redan på förhand uppger att ett sådant villkor inte kan uppfyllas innebär det att förutsättningarna för tillåtlighet saknas. Anläggningen kommer att skära av den enda flyttled som återstår i området och som renarna behöver för att nå flera olika delar av året-runt-markerna. Vilhelmina södra sameby har levt med effekterna av tidigare gruvdrift och konstant hot om en ny gruvetablering under flera decennier. Detta innebär inte endast en ekonomisk osäkerhet, utan också en långvarig psykisk och social stress, ångest och oro. Andra verksamheter och klimatförändringar minskar tillgången till sammanhängande betesmarker vilket medför att samebyn i dag behöver hålla renarna inom Stekenjokkområdet under längre perioder än tidigare. När den tidigare gruvan etablerades togs cirka 3 000 hektar betesmark i anspråk genom dagbrott och andra anläggningar. En riksintresseklassad flyttled fanns på platsen och den skars av helt av gruvverksamheten. Efter att gruvdriften avslutades har samebyn successivt kunnat återgå till att använda Stekenjokkområdet som det nav det alltid varit i renskötseln. De permanenta inträngen finns dock kvar och styr hur renskötseln måste bedrivas i dag. Enligt bolaget ska ingången till Levi K nr 1 och hela industriområdet förläggas mellan fjället Ohtje Tjukkele och den förra gruvans kvarvarande markintrång. Det direkta markanspråket sammanfaller med samebyns enda flyttstråk i området och området där renarna måste samlas inför passage över Saxån. Lokaliseringen innebär att samebyns enda återstående flyttled återigen skärs av, denna gång utan möjlighet att ersättas. Enligt artikel 27 i ICCPR får personer som tillhör etniska

minoriteter inte förvägras rätten att tillsammans med andra utöva sin kultur. I oktober 2021 prövade Norges Høyesterett i det s.k. Fosenmålet om vindkraftsetableringar stred mot artikeln. Domstolen slog fast att bestämmelsen är överträdd när ett ingrepp leder till väsentligt negativa konsekvenser för möjligheten att utöva samisk kultur. Domstolen uttalade bl.a. att skydds- och kompensationsåtgärder saknar betydelse om de innebär att renskötseln måste bedrivas på ett sätt som väsentligt avviker från traditionell, nomadisk renskötsel. Vid en grundlags- och fördragskonform tillämpning måste 3 kap. 5 § miljöbalken tolkas så att begreppet ”påtagligt försvåra” inte begränsas till praktiska svårigheter i renskötselns drift, utan att även situationer där intrången – ensamt eller tillsammans med tidigare ingrepp – leder till sådana konsekvenser att renskötseln inte längre kan bedrivas som fungerande näring och kulturbärande verksamhet.

Voernese sameby anför sammanfattningsvis följande. Förutsättningarna för rennäringens bedrivande har under dessa år förändrats avsevärt, både till följd av klimatförändringar och ökade intrång. Konsekvenserna av de utökade transporterna är så pass allvarliga att en bedömning inte är fullständig om detta inte ingår i nu aktuell prövning. Domen från Umeå tingsrätt, mark- och miljödomstolen den 21 december 2023 i mål P 2796–22 visar tydligt att den praxis som tidigare hänvisats till är tillämplig vid en prövning av 3 kap. 5 § miljöbalken. En kortsiktig industrietablering är inte samhällsekonomiskt lönsam sett utifrån vilka miljökostnader som uppstår och etableringens negativa påverkan på i synnerhet renskötseln. Regeringen ska beakta rennäringen som ett allmänt intresse och de åtaganden som staten åtagit sig i förhållande till det samiska samhället och rennäringen i synnerhet. Utöver den nationella lagstiftningen måste regeringen även väga in de internationella regelverk som aktualiseras, utifrån att samerna är erkänt som ett urfolk.

Bolaget har bemött Vilhelmina södra samebys yttrande och anför i allt väsentligt att det i ärendet är klarlagt att det enda området som under driftstiden kommer vara inhägnat och otillgängligt för rennäringen är det direkta markanspråket som i underlaget beskrivs som industriområde, vilket innebär att endast en mindre del av flyttleden kommer att tas i anspråk. Bolaget anför vidare att störande gruvverksamhet inte sammanfaller med när aktuell flyttled enligt samebyn nyttjas. Verksamheten kommer därmed, enligt bolaget, inte hindra samebyn från att fortsatt nyttja flyttleden.

Vilhelmina södra sameby har yttrat sig över bolagets bemötande och anför i huvudsak följande. En flyttled är inte en linje i terrängen utan en funktionell korridor som används av en samlad renhjord i bred formation. Ett hinder eller en störningskälla i passagen medför att renskötarna inte kan genomföra en organiserad flytt. Det är fråga om ett ingrepp som bryter själva förutsättningen för att flyttleden ska kunna användas. Även om vissa av gruvverksamhetens moment är säsongsbundna innebär verksamhetens övriga delar sammantaget att renskötseln skulle utsättas för störningar under hela året. Dessutom är det framför allt det permanenta markanspråket som är avgörande. Vidare är renskötseln beroende av att områden kan användas flexibelt över tid. Bedömningar av renskötselns förutsättningar måste utgå från samebyns kunskap och inte från generella antaganden om rennäringen.

Skälen för regeringens beslut

Tillämpliga bestämmelser, utöver vad som följer nedan, framgår av bergmästarens beslut.

Av 2 kap. 15 § regeringsformen framgår att vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.

Enligt 3 kap. 1 § miljöbalken ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

I 3 kap. 5 § första stycket miljöbalken anges att mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen eller yrkesfisket eller för vattenbruk så långt möjligt ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. I paragrafens andra stycke anges att områden som är av riksintresse för rennäringen eller yrkesfisket ska skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Enligt 3 kap. 7 § första stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av dessa. Enligt andra

stycket ska områden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska enligt 3 kap. 10 § första stycket miljöbalken företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt.

Enligt 2 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden ska vissa myndigheter lämna uppgifter till länsstyrelsen om områden som myndigheterna bedömer vara av riksintresse. Det är dock först vid en tillståndsprövning som det slutligt avgörs huruvida området är av riksintresse för de aktuella värdena (se prop. 1997/98:45 del. I s. 242).

Regeringens bedömning

Bolaget yrkar att regeringen ska upphäva villkoret om att samebyarna under april månad varje år ska ha möjlighet att stoppa hela eller delar av verksamheten när renskötsel bedrivs i området. Samebyarnas yrkanden utgår från att bergmästarens beslut om koncession är felaktigt och att det ska upphävas. Regeringen har i ärendet att pröva huruvida något eller några av dessa yrkanden ska bifallas eller om det var rätt av bergmästaren att fatta det nu överklagade beslutet.

Vilhelmina södra sameby har även yrkat att muntlig förhandling och syn ska hållas. Regeringen har ingen lagstadgad skyldighet att företa platsbesök eller hålla muntlig förhandling, men har möjlighet att göra det om det anses nödvändigt för att avgöra ärendet. I detta fall anser regeringen att underlaget är tillräckligt för att göra en bedömning utan muntlig förhandling eller syn.

Området för den planerade verksamheten ligger inom fastigheten Vilhelmina Kronoöverloppsmarken 1:1 i Vilhelmina kommun. Området är utpekad som riksintresse både för rennäring och för värdefulla ämnen eller material. Ansökan avser brytning av silver, guld, koppar, zink och bly. Av ansökan framgår att brytningen ska ske genom underjordsbrytning och att verksamhetsområdet ovan jord är beräknat till en yta om två hektar. Transport av malmen ska ske till verksamhetsområdet Joma i Norge, där anrikning ska ske. Verksamheten ska enligt ansökan pågå under perioden november-april.

Var det rätt av bergmästaren att bevilja aktuell koncessionsansökan?

Prövningen av en ansökan om bearbetningskoncession syftar till att bedöma sökandens förutsättningar att utvinna och ekonomiskt tillgodogöra sig den fyndighet som ansökan gäller på ett sätt som inte är olämpligt i förhållande till andra allmänna intressen, såsom rennäringen. Det prövas genom en tillämpning av 3 kap. och 4 kap. 1–7 §§ miljöbalken. Enligt 4 kap. 1 § minerallagen ska koncessionen avse ett bestämt område, som bestäms efter vad som är lämpligt med hänsyn till fyndigheten, ändamålet med koncessionen och övriga omständigheter. Bestämmelser med motsvarande innebörd fanns i 1974 års gruvlagstiftning (4 kap. 1 § första stycket gruvlagen [1974:342] och 4 § andra stycket lagen [1974:890] om vissa mineralfyndigheter). I förarbetena till den lagstiftningen framfördes att områdets storlek bör bestämmas utifrån vad som är motiverat av fyndighetens sträckning och behovet av mark för driftsanläggningar. Prövningen omfattar ett område som rymmer för gruvdriften nödvändiga anläggningar samt effekter av verksamheten som kan uppstå utanför koncessionsområdet. Således ingår inte vägar eller andra eventuella verksamheter eller anläggningar *utanför* området i prövningen (jfr. prop. 1974:32 s. 118 och prop. 1974:146 s. 81, se även HFD 2016 ref. 21 och HFD 2024 not. 36).

Det aktuella området är året-runt-mark för Vilhelmina södra sameby, men även Voernese sameby har sina renar där under delar av året. Detta innebär att båda samebyarna är berörda av den ansökta verksamheten. Området har viktiga funktioner såsom kalvningsland, betesland, brunstland, uppsamlingsområde och rastbete vid flyttning. Närområdet används också vid renskiljning och slakt. Stekenjokk-området är ett högfjällsområde, vilket innebär att renarna huvudsakligen vistas i området under sommarhalvåret. Utredningen visar dock att renar kan förekomma i området i viss utsträckning under större delen av året. Länsstyrelsen i Västerbottens län har i yttrande till Bergsstaten den 23 augusti 2024 bedömt att det främst är i april månad som gruvverksamheten, åtminstone vissa år, kan vara i konflikt med rennäringens intressen med anledning av att det då kan vara nödvändigt att ha renarna i området för att andra områden inte går att utnyttja.

Den ursprungliga miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet har kompletterats i omgångar under ärendets gång. I likhet med bergmästaren bedömer regeringen att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken och att underlaget i ärendet är tillräckligt för att göra en bedömning av koncessionsfrågan. Bergmästaren har funnit att det inte

föreligger hinder mot att bevilja ansökan med hänvisning till malmbevisningen, arronderingsförhållandena och fyndighetens art. Regeringen gör ingen annan bedömning i denna del.

Frågan är därefter om tillämpningen av hushållningsbestämmelserna i 3 kap. och 4 kap. 1–7 §§ miljöbalken utgör hinder mot att bevilja koncessionen.

Hushållningsbestämmelserna i miljöbalken utgör den rättsliga grunden för den fysiska riksplaneringen i Sverige. Vid tillämpningen av hushållningsbestämmelserna ska hänsyn tas till såväl bevarandevärden som till intressen för de areella näringarna. Avsikten är att förhindra att områden som är av stor nationell betydelse för en viss användning tas i anspråk för annat ändamål. Det är alltså i första hand fråga om markpolitiska avvägningsregler med prioritering av vissa utpekade intressen. Bestämmelserna innebär att en bedömning ska göras av vad som är en ändamålsenlig och lämplig användning av den mark som omfattas av ansökan om bearbetningskoncession.

I beslut den 10 december 2012 (dnr 46-2099/2011) beslutade Sveriges geologiska undersökning (SGU) att peka ut och detaljavgrensa Stekenjokk-området, där området Levi K nr 1 ingår, som riksintresse för värdefulla ämnen eller material. Jordbruksverket beslutade 2005 om områden av riksintresse för rennäringen inom Västerbottens län. Sedan 2008 är Sametinget ansvarig myndighet för översyn och justeringar av rennäringens riksintresseområden. Stekenjokk-området är utpekad som riksintresse för rennäringen.

Regeringen anser inte att det finns skäl att frångå de bedömningar som ligger till grund för utpekandet av Stekenjokk-området som riksintresse för såväl rennäring som för värdefulla ämnen eller material.

Det kan konstateras att den sökta verksamheten medför en påverkan på bedrivandet av rennäringen i området. Området ska enligt 3 kap. 5 § miljöbalken skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar rennäringens bedrivande. Eftersom området dessutom är utpekad som riksintresse för värdefulla ämnen eller material ska även dessa intressen beaktas. Det kan bl.a. nämnas att EU har pekat ut koppar som en s.k. strategisk råvara som är en betydelsefull komponent för EU:s självförsörjning och den gröna omställningen.

När ett område omfattas av riksintressen för oförenliga ändamål ska en avvägning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken göras. En sådan avvägning aktualiseras dock först när en åtgärd kan befaras medföra påtaglig skada på det andra riksintresset, eftersom det är först då riksintressena anses oförenliga (jfr. MÖD 2006:48).

Den sökta verksamheten är planerad att ske genom underjordsbrytning, och den yta om två hektar som verksamheten skulle ianspråkta ovan jord får anses vara förhållandevis liten. Vilhelmina södra sameby har anfört att det direkta markanspråket sammanfaller med samebyns enda flyttled i området och det samlingsområde där renarna måste samlas inför passage över Saxån. Enligt bolaget kommer endast en mindre del av flyttleden att tas i anspråk och den kommer även i fortsättningen kunna nyttjas. Regeringen bedömer att utredningen inte ger stöd för att möjligheten att utnyttja flyttleden förhindras i någon större omfattning. Malmen ska transporteras till och anrikas på annan plats, vilket minskar omgivningsstörningarna betydligt. Bolaget har reviderat sin ansökan från att gälla året runt till sex månader per år, från november till april. Renarna vistas i området i huvudsak under sommarhalvåret. Enligt regeringen medför dessa omständigheter sammantaget att verksamheten inte kan befaras medföra påtagligt försvåra för rennäringen och bedömer i likhet med bergmästaren att riksintresset värdefulla ämnen eller material och riksintresset rennäring kan samexistera i området, under förutsättning att adekvata försiktighetsåtgärder vidtas (se kommande avsnitt). Regeringen delar alltså bergmästarens bedömning att en tillämpning av hushållningsbestämmelserna inte utgör hinder mot att bevilja bolagets ansökan.

Det överklagade villkoret

En koncession ska förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen eller enskild rätt, eller som behövs för att naturtillgångarna ska utforskas och tillvaratas på ett ändamålsenligt sätt. I ärendet har framkommit att renarna befinner sig i området runt Stekenjokk under hela eller delar av april månad i högre utsträckning vissa år. Med anledning av den sporadiska förekomsten av renar i april månad har Länsstyrelsen i Västerbottens län föreslagit ett villkor som innebär att de berörda samebyarna har rätt att stoppa hela eller delar av verksamheten under april månad. Bergmästaren har i det överklagade beslutet anfört att man inte finner skäl att frångå länsstyrelsens bedömning.

Det går inte utifrån underlaget i ärendet att dra några säkra slutsatser om hur många renar det rör sig om eller hur vanligt det är att renarna befinner sig i området i april månad. Regeringen ifrågasätter dock inte att det vissa år förekommer ett större antal renar i området under denna period.

Bolagets ansökan avser en driftstid om sex månader per år. Regeringen anser inte att det finns anledning att ifrågasätta vad bolaget har anfört om att gruvverksamheten, på grund av villkoret, kan komma att behöva stängas ner under hela april månad för att undvika merkostnader vid en abrupt nedstängning. Detta skulle få konsekvensen att verksamheten endast kan pågå under fem månader per år. Det kan inte bortses från att en sådan inskränkning innebär en påverkan på verksamhetens lönsamhet.

Som bolaget har påpekat är villkoret allmänt hållet. Regeringen delar bolagets bedömning att det inte tydligt framgår av villkoret hur det är avsett att tillämpas. I bergmästarens beslut anges att ”närmare preciseringar av villkoren till skydd för rennäringens intressen bör fastställas i en prövning av gruvverksamheten enligt miljöbalken”. Tillståndsprövningen enligt miljöbalken görs av mark- och miljödomstolen. Vid ett eventuellt beviljande av ett sådant tillstånd har även mark- och miljödomstolen möjlighet att förena det med villkor. En precisering av villkoren vid en efterföljande prövning skulle kunna lösa problemet med otydligheten i villkoret. Det kan även konstateras att en harmonisering av villkor i olika tillstånd gällande samma verksamhet i vissa fall kan vara fördelaktig. För det fall domstolen i miljötillståndsprövningen däremot skulle bedöma att det aktuella villkoret inte är motiverat står dock bergmästarens beslut med villkor kvar, utan närmare precisering. I likhet med bolaget anser regeringen att en sådan situation inte är önskvärd. Vidare kan sägas att den fråga som prövas i ett koncessionsärende enligt minerallagen är rätten att utvinna mineral inom ett område, medan verksamhetens miljöpåverkan huvudsakligen prövas inom ramen för miljötillståndsprövningen. Av den anledningen är det lämpligt att mer detaljerade villkor ställs i miljöbalkstillståndet.

Det tredje villkoret i bergmästarens beslut föreskriver att bolaget ska samråda med berörda samebyar varje år för att diskutera försiktighetsåtgärder som ska vidtas för att minska störningar på rennäringen under april månad. Tillsynsmyndigheten, i detta fall Bergsstaten, har ett ansvar att följa upp huruvida villkoret efterlevs på ett godtagbart sätt. Regeringen bedömer

att det villkoret är tillräckligt för att i koncessionsärendet tillgodose rennäringens behov av att minska störningar i april månad.

Mot denna bakgrund gör regeringen bedömningen att villkoret som avser samebyarnas möjlighet att stoppa verksamheten under april månad ska upphävas.

Ska ytterligare villkor beslutas?

Som framgår ovan har Vilhelmina södra sameby anfört att det direkta markanspråket sammanfaller med samebyns enda flyttled i området och samlingsområdet inför renarnas passage över Saxån. Regeringen anser att utredningen inte visar att verksamheten helt skulle omöjliggöra renarnas passage i det aktuella området. Dock bedömer regeringen att det finns risk att passagen kan försvåras. Av den anledningen bör ytterligare villkor gällande flyttstråk och flyttleder beslutas i enlighet med vad som framgår under Regeringens beslut.

Regeringen bedömer att dessa villkor tillsammans med de övriga villkor som beslutats av bergmästaren, förutom villkoret om verksamhetsstopp, är tillräckliga och rimliga i koncessionsärendet.

Sammanfattning

Regeringen har enligt vad som framgår ovan ansett att en tillämpning av hushållningsbestämmelserna inte utgör hinder mot att bevilja bolagets ansökan. Regeringen anser att vad som framkommit i ärendet visar att gruvverksamheten inte kommer medföra ett oacceptabelt intrång på rennäringen och att rennäringen även i fortsättningen kommer att kunna bedrivas i området som berörs av bearbetningskoncessionen samt att samebyarna har förutsättningar att vidmakthålla sin kultur – under förutsättning att de villkor som beslutet förenas med efterföljs. Enligt regeringen strider beslutet därmed inte mot 2 kap. 15 § regeringsformen eller Sveriges folkrättsliga åtaganden (jfr. HFD 2024 not. 36 och prop. 1992/93:32 s. 105).

Regeringens sammantagna bedömning är därmed att det i ärendet inte har framkommit annat än att det finns förutsättningar för att bevilja ansökan om bearbetningskoncession för området Levi K nr 1. Vad Vilhelmina södra sameby och Voernese sameby har anfört föranleder inte någon annan bedömning. Deras överklaganden ska därmed avslås. Regeringen bedömer,

mot bakgrund av utredningen i ärendet, att det av bolaget överklagade villkoret bör upphävas varför bolagets överklagande ska bifallas. Regeringen anser att det finns skäl att besluta om ytterligare villkor. Det nu sagda innebär att bergmästarens beslut – med undantag för villkorsändringarna – står fast.

På regeringens vägnar

Peter Kullgren

Anna-Mona Herrburth

Kopia till

Finansdepartementet/BA och OFA SFÖ
Kulturdepartementet/KKM, RS och SNA
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet/SPN, FJR och TP
Bergsstaten, dnr BS 22-907-2011 (Handlingarna återsänds)
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Vilhelmina kommun

Sändlista

Vilhelmina Mineral AB, c/o Erik Andersson och Olof Hasselberg, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå AB, erik.andersson@froberg-lundholm.se, olof.hasselberg@froberg-lundholm.se

Vilhelmina södra sameby, c/o Camilla Wikland och Amanda Mikaelsson, Hope Advokater AB, camilla.wikland@hopeadvokater.se, amanda.mikaelsson@hopeadvokater.se

Voernese sameby, c/o Jenny Wik Karlsson, Svenska Samernas Riksförbund, jenny@sapmi.se

BERGSSTATEN
Box 43
SE-971 02 Luleå
Sweden

Dnr BS 22-907-2011

Vilhelmina Mineral AB
Brahegatan 29
114 37 Stockholm

Bearbetningskoncession enligt minerallagen för området Levi K nr 1 i Vilhelmina kommun, Västerbottens län

Beslut

Bergmästaren beviljar Vilhelmina Mineral AB, 556832-3876, bearbetningskoncession med tillståndsid BK-2024:2 enligt minerallagen (1991:45) för området Levi K nr 1. Bearbetningskoncessionen innebär rätt till utvinning och tillgodogörande av koppar, zink, bly, guld och silver.

Bearbetningskoncessionens giltighetstid är 25 år från och med den dag då beslutet vinner laga kraft.

Koncessionen förenas med följande villkor;

- Gruvverksamhet i form av brytning, hantering av lagrad malm ovan jord samt borttransport av utbruten malm får endast ske vintertid under perioden från och med november till och med april varje år.
- Samebyn ska under april månad varje år ha möjlighet att stoppa hela eller delar av verksamheten när renskötsel bedrivs i området.
- Vilhelmina Mineral AB ska årligen i god tid samråda med berörda samebyar inför uppstart och avslut av verksamhetsperioden, samt samråda med berörda samebyar varje år för att diskutera försiktighetsåtgärder som ska vidtas för att minska störningar på rennäringen under april månad.

Närmare preciseringar av villkoren till skydd för rennäringens intressen bör fastställas i en prövning av gruvverksamheten enligt miljöbalken, och då även vad det gäller påverkan och konsekvenser av uppstartsarbetet av verksamheten.

Beskrivning av koncessionsområdet

Koncessionsområdet omfattar en yta om 164,18 ha och begränsas av räta linjer mellan hörnpunkter med koordinater i SWEREF 99TM enligt följande.

Huvudyta 1

Hörnpunkt	N-koordinat	E-koordinat
1	7 224 300	472 992
2	7 221 311	473 775
3	7 220 811	473 406
4	7 224 133	472 499
1	7 224 300	472 992

Området Levi K nr 1 ligger inom fastigheten Vilhelmina Kronoöverloppsmarken 1:1 i Vilhelmina kommun, Västerbottens län. Fastighetens del i koncessionsområdet kommer att beräknas i samband med att mineralersättningen fastställs för första gången enligt 7 kap. 7 § minerallagen.

Koncessionsområdet omfattas av Vilhelmina Mineral AB (hädanefter sökanden) undersökningstillstånd Levimalmen nr 1. Området är beläget i Vilhelmina kommun, Västerbottens län, cirka 25 kilometer väster om byn Klimpfjäll.

Karta över koncessionsområdet Levi K nr 1, upprättad den 14 mars 2018, bifogas detta beslut (se bilaga 1).

Bakgrund

Ansökan

Bergsstatens handläggning av ärendet före den 16 november 2017

Ansökan om bearbetningskoncession för området Levi K nr 1 kom in från sökanden till Bergsstaten den 29 juli 2011. Ansökan avser koncessionsmineralen koppar, zink, bly, guld och silver och en koncessionstid om 25 år. Ansökan har därefter kompletterats i omgångar. Området som ansökan avser är utpekad som riksintresse för rennärings samt riksintresse för värdefulla ämnen och material. Ansökan har remitterats till Länsstyrelsen Västerbotten. Länsstyrelsen Västerbotten har i yttrande den 2 oktober 2013 framhållit att den avstyrker att bearbetningskoncession lämnas. Detta då riksintresse för rennärings ska ges företräde framför riksintresset värdefulla ämnen och material. Bergmästaren

delade länsstyrelsens bedömning och avslag därför koncessionsansökan genom beslut den 19 februari 2014.

Regeringens beslut den 16 november 2017

Sökanden överklagade bergmästarens beslut och yrkade att regeringen skulle visa ärendet åter till bergmästaren för ny handläggning, och då med hänvisning till instansordningsprincipen. Grunderna för överklagandet var att bolaget hade tecknat en avsiktsförklaring med Drake Resources som innehar rättigheterna för den norska Grong-gruvan i Joma, 55 km väster om Stekenjokk i Norge. Bland annat hade möjligheterna till halvårsbrytning samt möjligheter till anrikning och deponering i Joma, Norge undersökts och funnits goda. Regeringen har genom beslut den 16 november 2017 upphävt bergmästarens beslut och lämnat ärendet åter till bergmästaren för ny behandling. Detta då regeringen fann att projektets utformning hade ändrats på ett sådant sätt att en ny prövning behöver göras av dess förenlighet med tillämpligt regelverk samt att denna prövning, i enlighet med instansordningsprincipen, bör ske i första instans.

Bergsstatens handläggning av ärendet efter den 16 november 2017

Med anledning av regeringens beslut att återförvisa ärendet till Bergsstaten och med anledning av projektets nya utformning (det så kallade "andrahandsalternativet") gjordes en ny granskning av underlaget i ärendet och sökanden har ombetts inkomma med kompletteringar i ärendet, bland annat den 1 februari 2018 och den 19 juni 2018. Bolaget har genom kompletteringarna bland annat framfört att endast andrahandsalternativet ska prövas (säsongsvis brytning och transport till Joma, Norge). Ärendet har med anledning av de förändrade förutsättningarna även den 18 februari 2019 remitterats på nytt till länsstyrelsen Västerbotten. Länsstyrelsen Västerbotten har yttrat sig den 7 maj 2019 där länsstyrelsen bedömer att underlaget behöver kompletteras innan beslut kan fattas om eventuell tillstyrkan.

Efter kompletteringar från sökandens sida har ärendet på nytt skickats på remiss. Länsstyrelsen Västerbotten har i yttrande den 17 december 2019 framhållit att den anser att det för båda koncessionerna krävs prövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (Natura 2000), innan ett samlat ställningstagande till markanvändningen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken kan göras.

Länsstyrelsen Västerbotten har sedermera lämnat Natura 2000-tillstånd, varför Bergsstaten den 12 april 2024 har hemställt om att Länsstyrelsen Västerbotten återupptar handläggningen och inkommer med ett samlat ställningstagande till markanvändningen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen Västerbotten har i yttrande den 23 augusti 2024 framfört att den tillstyrker att bearbetningskoncession för

Levi K nr 1 lämnas, och då enligt sökandens andrahandsalternativ med säsongsviss brytning november till april. Länsstyrelsen bedömer att säsongsviss brytning av malm, transport av malm till och anrikning i Norge mellan november och april möjliggör att riksintressena värdefulla ämnen och mineral och rennärning kan samexistera givet att rätt försiktighetsåtgärder vidtas. Länsstyrelsen föreslår även vissa villkor till skydd för rennärningen.

Sökanden har även parallellt med remissförfarandet inkommit med kompletteringar i ärendet.

Sökanden har bland annat framhållit följande. Som ramverk för bedömning av malmbevisning finns den svenska mineralagen, förarbeten till mineralagen och den tidigare gruvlagen, riktlinjer skrivna av Statens industriverk samt rättspraxis. Utöver detta har Bergsstaten som myndighet även krav på sig att agera i enlighet med svensk förvaltningsrätt. Då Bergsstaten avslog bolagets ansökan om bearbetningskoncession 2014 gjordes detta på grund av påstådd konflikt med rennärningen om markanvändning medan det i det skriftliga beslutet tydligt framgick att malmbevisningen var godkänd. När regeringen 2017 återförvisade ärendet till Bergsstaten för ny bedömning skedde detta efter att bolaget justerat ansökan till att endast omfatta säsongsbrytning vintertid då renar vanligtvis ej finns i området. Bergsstaten gjorde vid denna tidpunkt ingen annan bedömning av malmbevisningen än tidigare och efterfrågade ingen komplettering från bolaget. Istället skickades samma ärende på nytt till länsstyrelserna i Jämtland och Västerbotten för ny bedömning. Enligt Olle Lundin, professor i förvaltningsrätt, innebär Bergsstatens hantering 2014 och 2017 i bägge fallen att Bergsstaten fattat myndighetsbeslut om att godkänna malmbevisningen. Efter Bergsstatens beslut 2017 att skicka ut ärendet på nytt till berörda instanser har bolaget och ett flertal myndigheter mellan 2018 och 2023 lagt omfattande resurser på fortsatt utredning av ärendet. Berörda myndigheter och organisationer som involverades i arbetet var utöver bolaget primärt länsstyrelserna i Jämtland och Västerbotten samt Mark- och miljödomstolen i Umeå. Arbetet under denna period drevs framförallt av de krav på ytterligare utredningar som framfördes av Länsstyrelsen i Västerbotten. Detta rörde bland annat, men inte bara, ett mycket omfattande arbete kring utredning och ansökan om Natura 2000-tillstånd för gruvverksamhet i området Stekenjokk-Levi.

Det skulle vara synnerligen problematiskt inte bara för Vilhelmina Mineral som enskild sökande utan även för Sverige som gruvnation och rättsstat om Bergsstaten skulle ompröva det tidigare beslutet att godkänna malmbevisningen. Förvaltningsrättsligt skulle Bergsstatens beslut vara i strid med grundläggande principer. Bergsstatens hantering av ärendet innebär de facto att myndighetsbeslut om malmbevisning fattats både 2014 och 2017 och att Vilhelmina Mineral, myndigheter och andra parter som varit involverade i processen har anpassat och baserat sitt agerande enligt rättmätig

presumtion om att myndighetsbeslut i fråga om godkänd malmbevisning fattats och varit gällande. Om Bergsstaten efter stora resursinsatser från bolaget och andra parter efter många års process skulle besluta att revidera tidigare beslut att godkänna malmbevisningen skulle detta innebära en orimlig rättsosäkerhet för den enskilda sökanden och att Sverige som rättsstat på goda grunder skulle kunna ifrågasättas. Ett dylikt beslut skulle även innebära ett brott mot den så kallade proportionalitetsprincipen som säger att ett myndighetsbeslut inte får innebära en orimlig försämring för en enskild sökande i förhållande till tidigare situation.

Sökanden har vidare framhållit att denne ser positivt på att båda länsstyrelserna nu har tillstyrkt ansökningarna och anser att föreslagna villkor i huvudsak ligger i linje med vad som diskuterats under prövningens gång. Sökanden kan därför i huvudsak godta de av länsstyrelserna föreslagna villkoren, men föreslår vissa justeringar. Sökanden kan dock inte godta Länsstyrelsen i Västerbottens villkor nummer två rörande rennäringens föreslagna möjlighet att närsomhelst och utan tidsbegränsning under hela april kunna kräva att sökandens verksamhet helt stoppas. Sökanden anser att villkoren sammanfattningsvis bör utformas enligt följande;

1. Gruvverksamhet i form av brytning, hantering av lagrad malm ovan jord samt borttransport av utbruten malm får endast ske vintertid under perioden från och med den 1 november till och med den 30 april varje år.
2. Koncessionen undantar att anrikning av malm får ske inom koncessionsområdet.
3. Vilhelmina Mineral AB ska årligen i god tid samråda med berörda samebyar inför uppstart och avslut av verksamhetsperioden, samt samråda med berörda samebyar varje år för att diskutera försiktighetsåtgärder som ska vidtas för att minska störningar på rennäringen under april månad.

För det fall att Bergsstaten skulle anse att ett villkor om möjlighet för samebyn att stoppa verksamheten är nödvändigt, för det ges följande utformning.

4. Samebyn ska under perioden 16 april – 30 april varje år ha möjlighet att stoppa hela eller delar av verksamheten när renskötsel bedrivs i området. (Eventuellt villkor.)

Kungörelse och underrättelser

Ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen har kungjorts i tidningarna Västerbottens-Kuriren, Folkbladet Västerbotten, Östersunds-Posten, Länstidningen Östersund samt i Post- och Inrikes Tidningar. Berörda fastighetsägare och övriga kända sakägare har underrättats om ansökan och tillställts kopia av ansökan, icke-teknisk sammanfattning och innehållsförteckning av miljökonsekvensbeskrivningen samt information om var kompletta handlingar i ärendet finns tillgängliga.

Från fastighets- och övriga kända sakägare har i huvudsak följande synpunkter framförts.

Vornese sameby framför att samebyn motsätter sig att ansökan beviljas och har i huvudsak framfört följande. Samebyn motsätter sig att ansökan beviljas. Samebyn har tidigare då ärendet påbörjades under 2011 samt under handläggningstiden redogjort för grunderna i sitt ställningstagande. Samebyn hänvisar till dessa inlagor i sin helhet. Vad gäller de delar som sökanden kompletterat sin ansökan med vill samebyn framhålla följande. Utifrån en samhällsekonomisk bedömning synes denna förändring medföra att de ekonomiska riskerna ökar, mot bakgrund av att verksamheteten inte kommer pågå året om. Utifrån ett ekonomiskt perspektiv torde detta medföra att marginalerna minskas. Samebyn anser att bolaget inte redogjort för detta på ett sätt som kan anses tillfyllest, sett utifrån att detta utgör en av grunderna vid en intresseavvägning. Samebyn anser att detta i sig utgör ytterligare en omständighet som styrker samebyns inställning att koncession ej skall beviljas.

Samebyn kan konstatera att i likhet med vad samebyn framfört i tidigare ingivna yttranden att en bedömning/prövning ske utifrån samtliga anläggningar/infrastruktur som är nödvändiga för en etablering samt därtill kumulativa konsekvenser. Detta synsätt har lyfts vid flertalet tillfällen i praxis bland annat i högsta förvaltningsdomstolen. Bolaget anför att en fullgod utredning gjorts och att påverkan på rennäringen är av mindre omfattning. Samebyn delar inte bolagets bedömning. Verksamheten kommer att påverka ett betydligt större område än vad bolaget angett. Den nu aktuella prövningen för koncession inom Stekenjokk måste innefatta alla anläggningar för fyndigheten oaktat om det ligger inom eller utanför koncessionsområdet. Om Bergsstaten finner att underlaget är fullgott, vilket bolaget anför kan ej tillstånd medges utifrån de grunder samebyn tidigare angivit, att en etablering kommer medföra påtaglig skada för renskötseln i området. Samebyn anser således att bolagets ansökan skall lämnas utan bifall.

Vilhelmina Södra sameby vidhåller vad samebyn tidigare har anfört i ärendet hos Bergsstaten, länsstyrelsen och regeringen. Samebyn vidhåller att ansökan i första hand

ska avvisas på grund av brister i prövningsunderlaget och i andra hand avslås eftersom den ansökta verksamheten kommer innebära ett påtagligt försvårande av samebyns renskötsel. Till stöd för detta har sameby i huvudsak framfört följande.

Miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) är behäftad med sådana brister att ansökan inte kan läggas till grund för prövning av ärendet. Syftet med en MKB är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten kan medföra, samt att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter. MKB:n ska innehålla de uppgifter som krävs för att uppfylla detta syfte, och den ska ge ett så bra underlag som möjligt för det beslut prövningsmyndigheten ska fatta. MKB:n är bristfällig både avseende aktualiteten av de uppgifter den omfattar och som genomförda analyser baseras på, samt avseende omfattningen och detaljeringsgraden av nämnda uppgifter och analyser. Rennäringens bedrivande inom Vilhelmina Södras betesmarker och även inom det aktuella området har förändrats i stor utsträckning under senare år och detta har inte beaktats i sökandens miljökonsekvensbeskrivning och kompletteringar av densamma.

Den ansökta verksamheten avses placeras i ett område som är av riksintresse för rennäringen och som därmed ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra rennäringens bedrivande. Redan risken för att en enskild åtgärd kan påtagligt försvåra rennäringens bedrivande är tillräckligt för att avslå ansökan, och det ska observeras att även förhållandevis begränsade åtgärder kan avsevärt försvåra renskötseln. Det är därför inte sannolikt att verksamheten kan tillåtas. Prövningsmyndigheten måste dock göra en bedömning i det enskilda fallet, vilket kräver en noggrann genomgång av verksamhetens påverkan på rennäringen. Vilhelmina Södra ställer sig frågande till de ekonomiska förutsättningarna för den ansökta verksamheten och hänvisar i detta avseende till vad samebyn har framfört tidigare. Detta gör sig dock i än högre grad gällande avseende sökandens andrahandsyrkande och Vilhelmina Södra saknar en redovisning avseende de ekonomiska förutsättningarna för en sådan verksamhet. Stekenjokk utgör redan ett av de absolut viktigaste kärnområdena för rennäring i Västerbotten, och för Vilhelmina Södra är Stekenjokk av helt avgörande betydelse. Dess betydelse har ytterligare förstärkts de senaste åren, bland annat till följd av ökande intrång. Det bör också noteras att vid området för den ansökta verksamheten är Vilhelmina Södras renbetesområde som smalast. Stekenjokk ingår i Vilhelmina Södras året-runt-marker, vilka de har rätt att nyttja hela året. Det finns inget annat område inom samebyns marker som är så komplett som Stekenjokkområdet. Det finns inte heller något område som kan ersätta Stekenjokkområdet som trivsland, kalvningsland, betesland, brunstland, uppsamlingsområde, och rastbete vid flyttning och samling. Om en verksamhet tillåts i området enligt sökandens första- eller andrahandsyrkande kommer Vilhelmina Södra att tvingas skriva om renskötselåret totalt. Mark- och miljööverdomstolen har i sin praxis återkommande förlitat sig på samebyarnas redogörelser och även mark- och miljödomstolarna har i ett antal mål uttryckligen angett

att det saknas anledning att ifrågasätta samebyarnas beskrivningar. Vilhelmina Södras uppgifter stöds också av såväl Voernese sameby som Sametinget, varför den information Vilhelmina Södra tillför ärendet bör tillmätas allra största betydelse vid prövningen.

Vilhelmina Södra har även hemställt om att Sametinget ska beredas möjlighet att yttra sig i ärendet. Vidare har samebyn hemställt om att Bergsstaten ska hålla muntlig förhandling i ärendet samt i samband med detta hålla syn. Vilhelmina Södra anser att en muntlig förhandling är nödvändig för att ärendet ska kunna utredas ordentligt och ge Bergsstaten det bedömningsunderlag som behövs, samt för att Vilhelmina Södra ska kunna ta tillvara sin rätt. Vid den muntliga förhandlingen kommer renskötare från Vilhelmina Södra att beskriva hur och när de bedriver rennärning i det aktuella området i dag, hur renar i allmänhet reagerar på störningar, vilka störningar som kan förväntas uppkomma genom gruvetablering samt vilka övriga störningar som förekommer i samebyns renskötselområde i dag. Detta för att visa vilka faktiska konsekvenser och effekter en gruvetablering kommer att ha på samebyns och grannsamebyars/renbetesdistrikts rennärning. Utöver att redogöra för de viktigaste omständigheterna i sak och göra förtydliganden avser Vilhelmina Södra att på den muntliga förhandlingen visa kartmaterial samt annat presentationsmaterial för att illustrera påverkan av den sökta verksamheten.

Övrigt

Ansökan om bearbetningskoncession för området Levi K nr 1 kom in till Bergsstaten den 29 juli 2011. Detta medför i enlighet med ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lag 2017:961 om ändring i minerallagen att 4 kap. 2 § ska tillämpas i dess tidigare lydelse, före den 1 januari 2018.¹

Motivering

Tillämpliga bestämmelser

Förutsättningar för koncession

Enligt 4 kap. 2 § första stycket minerallagen ska bearbetningskoncession meddelas om en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har blivit påträffad och fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får den begärda koncessionen.

Enligt 4 kap. 2 § tredje stycket ska 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas i ärenden om beviljande av bearbetningskoncession.

---

¹ Se lag om ändring i minerallagen (1991:45), SFS 2017:961

Enligt 4 kap. 2 § fjärde stycket ska, om ett ärende om beviljande av koncession avser en verksamhet som ska prövas även enligt miljöbalken eller andra lagar, 3 och 4 kap. miljöbalken endast tillämpas vid den provning som sker i koncessionsärendet.

Enligt 4 kap. 2 § femte stycket ska en miljökonsekvensbeskrivning fogas till ansökan. När det gäller förfarandet, kraven på miljökonsekvensbeskrivningar samt planer och planeringsunderlag skall 6 kap. 3 och 7 §§, 8 § första stycket, 9, 10, 19 och 20 §§ miljöbalken tillämpas.

Enligt 4 kap. 2 § sjätte stycket får en koncession inte strida mot detaljplan eller områdesbestämmelser.

Villkor och säkerhet

Enligt 4 kap. 5 § minerallagen ska en koncession förenas med de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen eller enskild rätt eller som behövs för att naturtillgångarna skall utforskas och tillvaratas på ett ändamålsenligt sätt.

Enligt 4 kap. 6 § minerallagen ska en koncessionshavare ställa säkerhet för dennes skyldigheter vad gäller efterarbete, om det inte finns särskilda skäl till något annat.

Bearbetningskoncessionens giltighetstid

Enligt 4 kap. 7 § minerallagen ska en bearbetningskoncession meddelas för tjugofem år. Om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

Samråd

Av 8 kap. 1 § tredje stycket minerallagen framgår att bergmästaren, när det gäller tillämpningen av 3, 4 och 6 kap. miljöbalken, ska samråda med länsstyrelsen i det eller de län där koncessionsområdet ligger. Länsstyrelsen får i dessa fall besluta om arkeologisk utredning enligt 2 kap. 11 § kulturmiljölagen (1988:950).

Vägledande avgöranden

I HFD 2016 ref. 21 konstaterade Högsta förvaltningsdomstolen att en provning enligt 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende om bearbetningskoncession ska omfatta såväl det sökta koncessionsområdet som markanvändning för till gruvdriften nödvändiga tillhörande anläggningar.

Bergmästarens bedömning

Prövningsramen

Sökanden har framfört att bergmästaren tidigare har godkänt malmbevisningen och att bergmästaren är bunden av sin tidigare bedömning av densamma, som enligt sökanden ska ha företagits både år 2014 och 2017. Vidare har sökanden med stöd av ett yttrande från Olle Lundin, professor i förvaltningsrätt, framfört att Bergsstatens hantering år 2014 och år 2017 i bägge fallen inneburit att Bergsstaten fattat myndighetsbeslut om att godkänna malmbevisningen samt att på nytt ta ställning i frågan skulle vara oförenligt med de grundläggande förvaltningsrättsliga principerna om gynnande besluts orubblighet och reformatio in pejus.

Bergmästaren kan i dessa delar initialt konstatera att bergmästarens tidigare beslut från år 2014 var ett avslagsbeslut. Vidare har beslutet upphävts av regeringen och ärendet har lämnats åter till bergmästaren för ny behandling. Som framgått ovan under rubriken ”Regeringens beslut den 16 november 2017” framhöll regeringen som grund för sin bedömning och återförvisning att projektets utformning hade ändrats på ett sådant sätt att en ny prövning behöver göras av dess förenlighet med tillämpligt regelverk, samt att denna prövning i enlighet med instansordningsprincipen bör ske i första instans. Bergsstaten framhöll också inom ramen för sitt yttrande till regeringen, som också framgår av regeringens beslut, att de nya uppgifterna om avsiktsförklaring och anrikning i externt anrikningsverk varken hade aktualiserats eller prövats inom ramen för grundärendet, samt att om det nu redovisade alternativet skulle beaktas så måste det i så fall föregås av en ny prövning enligt 4 kap. 2 § 1 minerallagen.

Redan mot bakgrund av regeringens beslut bedömer bergmästaren därför att sökanden inte kan ha utgått från att malmbevisningen var godkänd. Med anledning av detta anser inte heller bergmästaren att det skulle strida mot proportionalitetsprincipen att på nytt ta ställning till malmbevisningen inom ramen för detta beslut.

Vad gäller det sökanden anför om att bergmästaren genom att ha skickat ärendet på remiss på nytt år 2017 därmed måste ha fattat ett beslut om att godkänna malmbevisningen kan bergmästaren framhålla följande. Bergmästarens beslut i ärendet har, som framförts ovan, upphävts genom regeringens beslut den 16 november 2017. Efter detta datum har, fram till idag, inget beslut fattats i ärendet genom vilket bergmästaren slutligt avgjort frågan om bearbetningskoncession. Ett beslut om bearbetningskoncession innefattar enligt 4 kap. 2 § minerallagen bland annat en bedömning gällande den så kallade malmbevisningen (första punkten).

Med anledning av det ovan sagda innebär inte heller omständigheten att bergmästaren skickar ärendet på remiss att malmbevisningen därigenom har godkänts. Bergmästaren

har vidare i enlighet med förvaltningslagens regler att utreda ett ärende i den mån dess beskaffenhet kräver innan beslut fattas. Vilka utredningsåtgärder som krävs och företas varierar således med hänsyn till ärendets karaktär. Det framgår dock av minerallagen att bergmästaren har att samråda med länsstyrelsen i koncessionsärenden. Något krav på att malmbevisningen ska vara godkänd innan ett remissförfarande inleds finns inte - vare sig i minerallagen, mineralförordningen eller SGU:s vägledning för prövning av gruvverksamhet. Det sistnämnda dokumentet har dock inte heller någon egen juridisk auktoritet. Bergmästaren kan även i sammanhanget konstatera att för det fall bergmästaren regelmässigt skulle undlåta exempelvis ett remissförfarande i de fall brister finns i en malmbevisning, så skulle det kunna leda till processekonomiska förluster. Ärenden skulle då i högre utsträckning riskera att behöva återförvisas istället för att efter en prövning i överinstans ändras av överprövningsinstansen, vilket det finns större möjligheter till i de fall det finns ett komplett beslutsunderlag. Vidare skulle ett sådant förfarande riskera att ärenden drar ut på tiden, exempelvis för det fall malmbevisningen i ett senare skede under ett ärendes handläggning bedöms som fullgod.

Vad gäller det sökanden anför om förbudet mot reformatio in pejus samt rättsfallet HFD 2013 ref. 1 kan bergmästaren konstatera att förutsättningarna i rättsfallet skiljer sig från de i nu aktuellt ärende. För det första utgör bergmästarens tidigare beslut i nu aktuellt ärende ett avslagsbeslut, sökanden beviljades inte den ansökta koncessionen. Rättsfallet gällde vidare återförvisning på grund av utredningsskäl medan det i nu aktuellt ärende rör sig om en återförvisning med hänvisning till instansordningsprincipen. Dessa två grunder för återförvisning och omständigheterna däromkring skiljer sig enligt bergmästarens uppfattning så mycket åt att rättsfallet inte kan anses vara direkt tillämpligt i detta fall. I detta fall har sökanden i överinstans ändrat förutsättningarna för projektet genom det så kallade andrahandsalternativet, varför ärendet med anledning av instansordningsprincipen alltså återförvisats för ny prövning. Dessa ändrade förutsättningar påverkar inte bara markanvändningsfrågan, utan även malmbevisningsfrågan. Med anledning av detta bedömer således bergmästaren att en ny prövning behöver genomföras mot tillämpligt regelverk och att en ny bedömning av frågan om malmbevisningen inte strider mot förbudet mot reformatio in pejus.

Bergmästaren har alltså i enlighet med det ovan anförda konstaterat att en ny bedömning av malmbevisningen ska göras. Det bergmästaren har att ta ställning till och bedöma när det gäller malmbevisningen är om en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har påträffats.

Malmbevisningen

En malmbevisning är en redogörelse av de resultat som undersökningsarbetet har lett till, de geologiska och geofysiska kartor som har upprättats samt annan utredning som kan vara av betydelse vid en bedömning av om en fyndighet som kan tillgodogöras

ekonomiskt har blivit påträffad. Malmbevisningen består av två delar, dels en redogörelse av kännedomsgraden av fyndigheten i fråga och dels en redogörelse som ska visa att fyndigheten sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt.

Den i ansökan aktuella malmbevisningen i Stekenjokk K nr 1 och Levi K nr 1 baserar sig på en mineralresursberäkning (MRE) från 2007.

Malm-linsen Norra Stekenjokk har brutits under åren 1976-1988 och gruvkartor finns tillgängliga som visar att malmen är kraftigt veckad. Södra Stekenjokk som är en fristående separat position har inte alls har brutits. Huvuddelen av tillgångarna i de nya beräkningarna inom Stekenjokk K nr 1 ligger i Södra Stekenjokk varför informationen endast baseras på diamantborrhål.

I Levi har endast mindre kvantiteter, ca 10kton, provbrutits 1982-83. Brytningen avbröts då mäktigheten var avsevärt mindre än vad malmtolkningen visat och då malmen dessutom i likhet med Stekenjokkmalmen visade sig vara veckad.

Det finns borrhålsinformation i ett mönster på 40*50m i de delar som 2007 klassificerades som känd mineralresurs. De delar som 2007 klassificerades som indikerade mineralresurser är borrhåls med ett profilavstånd på 70-180m medan de delar som klassificerades som antagna mineralresurser har ett profilavstånd på upp till 670m.

För att göra en bedömning av en fyndighets ekonomiska potential måste den grundläggande kunskapen om mineraliseringens läge och geologiska kontinuitet gällande kvantitet, halt, kvalitet, densitet, form och fysiska egenskaper kunna uppskattas med tillräcklig säkerhet. Om så inte är fallet finns det inga förutsättningar för att bedöma om fyndigheten sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt.

För att beskriva denna säkerhet används här terminologi så som den används i definitionerna för mineralresurser i CRIRSCO (Committee for Mineral Reserves International Reporting Standards) familjens rapporteringsstandarder, här specifikt PERC 2021 (The Pan European Reserves and Resources Reporting Committee) standard.

Bergmästaren anser att det inte räcker med en mineralresurs för vilken kvantitet och halt eller kvalitet uppskattas med begränsade geologiska bevis och provtagningar och där geologiska bevis är tillräckliga för att antyda men inte verifiera kontinuitet i geologi och kvalitet.

Detta motsvarar definitionen av en antagen mineralresurs enligt PERC 2021, en mineralresurs som enligt samma standards definition är en koncentration eller förekomst av fast material av ekonomiskt intresse i eller på jordskorpan i sådan form, kvalitet och kvantitet att det finns rimliga utsikter till eventuell ekonomisk utvinning.

Bergmästaren anser att för att uppfylla kriteriet att fyndigheten sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt ska åtminstone delar av mineraliseringen utgöras av en mineralresurs för vilken kvantitet, halt eller kvalitet, densitet, form och fysiska egenskaper uppskattas med tillräcklig säkerhet för att möjliggöra tillämpning av modifierande faktorer i tillräcklig detalj för att stödja gruvplanering och utvärdering av mineralfyndighetens ekonomiska lönsamhet och där geologiska bevis härrör från tillräckligt detaljerad och tillförlitlig prospektering, provtagning och testning och är tillräckliga för att anta geologisk kontinuitet och kontinuitet i fråga om kvalitet eller halt mellan observationspunkterna.

Detta motsvarar definitionen av en indikerad mineralresurs enligt PERC 2021.

Kort sagt ska enligt bergmästaren kontinuiteten av geologi, kvalitet och halt kunna antas och inte endast antydans i åtminstone delar av mineraliseringen för att en bedömning om en fyndighet sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt ska kunna göras.

I de delar som 2007 rapporterats som kända mineralresurser inom Levi K nr 1 är provtagningstätheten tillräcklig för att läge, kvantitet, halt eller kvalitet, densitet, form och fysiska egenskaper ska kunna uppskattas med tillräcklig säkerhet för att möjliggöra tillämpning av modifierande faktorer i tillräcklig detalj för att stödja gruvplanering och utvärdering av mineralfyndighetens ekonomiska lönsamhet.

Informationen är tillräcklig för att kunna anta geologisk kontinuitet och kontinuitet i fråga om kvalitet eller halt mellan observationspunkterna.

I de delar som 2007 rapporterats som indikerade mineralresurser inom Levi K nr 1 är dock provtagningstätheten för låg för att läge, kvantitet, halt eller kvalitet, densitet, form och fysiska egenskaper ska kunna uppskattas med tillräcklig säkerhet för att möjliggöra tillämpning av modifierande faktorer i tillräcklig detalj för att stödja gruvplanering och utvärdering av mineralfyndighetens ekonomiska lönsamhet.

Informationen är tillräcklig för att den storskaliga geologiska kontinuiteten ska kunna antas, medan kontinuitet i fråga om kvalitet och halt på grund av mineraliseringens veckade karaktär endast kan antydans.

Informationen är vidare tillräcklig för att användas till en idéstudie, PEA (Preliminary Economic Assessment), vilket man också gjort och inkommit med till Bergsstaten i november 2022. En idéstudie är en teknisk och ekonomisk studie av storleksordningen och mineralresursens potentiella lönsamhet som omfattar lämpliga bedömningar av realistiskt antagna modifierande faktorer tillsammans med andra relevanta operativa faktorer som är nödvändiga för att vid rapporteringstillfället visa att det är rimligt att gå vidare till en förstudie. Idéstudien bekräftar att man identifierat en mineralresurs med rimliga utsikter till eventuell ekonomisk utvinning.

De delar som 2007 klassificerats som antagna mineralresurser är med tanke på mineraliseringens veckade karaktär för glest borrade för att kontinuiteten kvalitet och halt ska kunna antyd, endast den storskaliga geologiska kontinuiteten kan möjligen antyd. Detta stöds också av att dessa områden uteslutits ur den uppdaterade mineralresursberäkningen från 2021 liksom ur den PEA som gjordes 2022.

Borrhål med upp till flera hundra meters mellanrum skulle kunna rapporteras som prospekteringsresultat men inte för att beräkna mineralresurser i denna typ av mineralisering med den säkerhet som behövs i en malmbevisning.

I och med att delar av fyndigheten inom Levi K nr 1 är av sådan kännedomsggrad att fyndigheten utgörs av en mineralresurs för vilken kvantitet, halt eller kvalitet, densitet, form och fysiska egenskaper uppskattas med tillräcklig säkerhet för att möjliggöra tillämpning av modifierande faktorer i tillräcklig detalj för att stödja gruvplanering och utvärdering av mineralfyndighetens ekonomiska lönsamhet och där geologiska bevis härrör från tillräckligt detaljerad och tillförlitlig prospektering, provtagning och testning och är tillräckliga för att anta geologisk kontinuitet och kontinuitet i fråga om kvalitet eller halt mellan observationspunkterna, så kan bergmästaren göra en bedömning om en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har påvisats.

I PEA:n från 2022 presenteras en preliminär ekonomisk kalkyl där malm från Stekenjokk och Levi bryts tillsammans med malm från Joma och anrikningen sker i Joma.

Enligt PEA:n är de initiala investeringarna återbetalda efter ca 3-5 års brytning, beroende på vilka metallpriser man använder som planeringspriser. Under de första 5 åren bryts enligt denna preliminära och grova plan endast malm från Levi och Joma, ingenting från Stekenjokk. Detta gör att fyndigheten inom Levi K nr 1 kan ses som en fyndighet som tillsammans med fyndigheten i Joma, även utan fyndigheten i Stekenjokk K nr 1, är en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt.

Med presenterat underlag finner därför bergmästaren vid en sammantagen bedömning att sökanden påvisat en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt inom Levi K nr 1.

Fyndighetens belägenhet och art

Vad gäller fyndighetens belägenhet gör bergmästaren följande bedömning. Arronderingsförhållandena på platsen utgör inte hinder mot att bevilja den aktuella koncessionen. Fyndigheten gör inte intrång eller utgör hinder för någon annan verksamhets bearbetningskoncession.

Vid en ansökan om bearbetningskoncession kan fyndighetens art ha särskild betydelse på så sätt att det från nationell synpunkt är angeläget att fyndigheten bearbetas av en viss exploatör. Koncessionen omfattar koncessionsmineralen koppar, zink, bly, guld och silver. Koppar räknas som ett strategiskt mineral (EUs lista av kritiska och strategiska mineral). Det är enligt bergmästarens uppfattning därför fråga om ett mineral som har särskild betydelse ur nationell eller utrikespolitisk synpunkt. Bergmästaren ifrågasätter dock inte sökandens lämplighet som exploatör. Inte heller fyndighetens art talar således mot att bevilja den aktuella koncessionen.

Miljökonsekvensbeskrivningen samt tillämpningen av 3 och 4 kap. miljöbalken

Ansökan om bearbetningskoncession för området Levi K nr 1 kom in till Bergsstaten den 29 juli 2011. Detta medför i enlighet med ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lag 2017:961 om ändring i minerallagen att 4 kap. 2 § ska tillämpas i dess tidigare lydelse, före den 1 januari 2018.²

I enlighet med 8 kap. 1 § minerallagen har bergmästaren samrått med Länsstyrelsen Västerbotten beträffande tillämpningen av 3, 4 och 6 kap. miljöbalken. Genom detta samrådsförfarande har framkommit att länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen kan ligga till grund för bedömning av tillämpningen av 3 och 4 kap. miljöbalken och att Levi K nr 1 kan beviljas enligt det av sökanden presenterade andrahandsalternativet under vissa villkor. Länsstyrelsen Västerbotten har lämnat förslag på villkor enligt 4 kap. 5 § minerallagen.

Grundläggande vid prövningen av markanvändningen är att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företråde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

---

² Se lag om ändring i minerallagen (1991:45), SFS 2017:961

Bergmästaren finner inte skäl att frånga den bedömning som Länsstyrelsen Västerbotten har gjort i ärendet. Bergmästaren anser således att miljökonsekvensbeskrivningen uppfyller kraven på innehåll och kan godkännas. Vidare finner bergmästaren att det vid en tillämpning av 3 och 4 kap. miljöbalken inte föreligger hinder mot att bevilja bearbetningskoncessionen Levi K nr 1 utifrån det presenterade andrahandsalternativet, samt med de villkor som Länsstyrelsen Västerbotten föreslagit. Det sökanden samt samebyarna har framhållit i ärendet i dessa delar föranleder ingen annan bedömning.

Bergmästaren kan konstatera att koncessionsområdet inte omfattas av detaljplan eller områdesbestämmelser.

Samlad bedömning av förutsättningarna för bearbetningskoncession

Bergmästaren konstaterar att det inte föreligger hinder mot att bevilja ansökan om bearbetningskoncession för Levi K nr 1 med utgångspunkt från den bedömning som gjorts i fråga om malmbevisningen, arronderingsförhållandena, fyndighetens art samt hushållningsbestämmelserna i miljöbalken.

Bergmästaren finner därför att ansökan ska beviljas.

Övrigt

Vilhelmina Södra sameby har i sina yttranden den 12 april 2019 och 20 december 2019 hemställt att Bergsstaten ska inhämta yttrande från Sametinget i ärendet. Samebyn har vidare hemställt om att Bergsstaten ska hålla muntlig förhandling samt i samband med detta hålla syn.

Bergmästaren konstaterar inledningsvis att minerallagen och mineralförordningen inte innehåller några bestämmelser som föranleder att yttrande ska inhämtas från Sametinget i ett ärende om bearbetningskoncession. Vidare föreskrivs där inte heller krav på ett muntligt förfarande i ärendetypen. Av 9 § andra stycket förvaltningslagen (2017:900) framgår vidare att handläggningen ska vara skriftlig. En myndighet får dock besluta att handläggningen helt eller delvis ska vara muntlig, om det inte är olämpligt. Av 24 § samma lag framgår att om en part vill lämna uppgifter muntligt i ett ärende ska myndigheten ge parten tillfälle till det, om det inte framstår som obehövligt. Myndigheten bestämmer hur detta ska ske. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att avsikten inte är att den enskilde mera generellt ska kunna kräva en muntlig förhandling av det slag som används i förfarandet hos de allmänna förvaltningsdomstolarna, vad det gäller är enbart att parten ska ha rätt att - om det inte är obehövligt - välja muntlig i stället för skriftlig form, då han eller hon förser myndigheten med beslutsunderlag (prop. 2016/17:180 s. 152).

Någon rätt till en muntlig förhandling, motsvarande den som föreskrivs i 9 § förvaltningsprocesslagen (1971:291), finns således inte i förvaltningslagen. Bergmästaren anser inte heller att ett muntligt inslag är behövligt utifrån vad samebyn framfört. Bergmästaren anser inte heller att yttrande från Sametinget ska inhämtas. Bergmästaren kan i detta sammanhang även konstatera att Sametinget har yttrat sig i ärendet inom ramen för länsstyrelsens handläggning, och som bergmästaren också fått del av inom ramen för länsstyrelsens yttrande till Bergsstaten.

Bergmästaren finner därför att samebyns begäran i dessa delar ska avslås.

Ekonomisk säkerhet

Enligt 4 kap. 6 § minerallagen ska en koncessionshavare åläggas att ställa säkerhet för att dennes skyldigheter enligt 13 kap. 4 § minerallagen ska uppfyllas, om det inte finns särskilda skäl för något annat. Av 13 kap. 4 § minerallagen framgår att i den mån det är motiverat från allmän eller enskild synpunkt ska koncessionshavaren utföra efterarbete och ta bort andra anläggningar än som anges i 13 kap. 3 § minerallagen. Av samma bestämmelse framgår att den inte innebär någon inskränkning i koncessionshavarens skyldigheter enligt 2 kap. 8 § eller 10 kap. miljöbalken.

Enligt 13 kap. 3 § minerallagen ska byggnader som gjorts för gruvans eller motsvarande anläggnings styrka och varaktighet, såsom exempelvis inklädnad av borrhål, stängsel samt inrättningar för vandring upp och ned i gruvan lämnas kvar. Säkerheten som ska ställas gäller andra anläggningar, såsom uppfordringsverk och andra för gruvdriften gjorda anläggningar som finns på anvisad mark.³

Av ansökningshandlingarna framgår att planen för gruvverksamheten är en malmbrytning om cirka 300 000 ton årligen och enbart som underjordsbrytning. Ingen mark ovan jord tas i anspråk för själva gruvbrytningen. Grovkrossning av malm kommer ske under jord. Buffertupplag av malm för lastning på lastbilar för transport till Joma kommer finnas under jord och även lastning sker under jord. Maskinpark som används vid malmbrytningen har uppställnings- och serviceplatser under jord i gruvan. Verkstad för underhåll och reparation av maskinerna kommer finnas under jord. Personalutrymme för mat och fikapauser kommer också anläggas under jord. Vid rampmyningarna ovan jord anläggs ett tak med sidoskydd för snödrev samt en rullande industriport. Runt ramperna och taket sätts även stängsel upp vid behov för att förhindra att djur och människor skadas.

---

³ Jfr. prop 1988:89/92 s. 124 f. samt L. Delin, Minerallagen med kontinentalsockellagen (1996) s. 206 f.

Industriområde planeras i direkt anslutning till rampmyningen. Det inhägnade industriområdets storlek bedöms till cirka 80 x 250 meter. Inom industriområdet kommer det finnas personalmoduler, motsvarande de som finns på byggarbetsplatser. Dessa kommer användas för övernattnig, vilo- och sjukvårdsrum, kontor för arbetsledning, förråd m.m. Utrymmen för omklädning och dusch planeras vid Stora Blåsjön och Klimpfjäll i moduler som etableras där. Inom industriområdet planeras vidare för en industribyggnad, ca 15 x 15 meter, avsett för bland annat två farmartankar för dieselbränsle, smörjoljor med mera. För grundvatten som pumpas till markytan anläggs även ett vattenreningsverk i en mindre byggnad och en sedimenteringsanläggning. En el-transformator placeras också inom industriområdet. Inom industriområdet planeras slutligen även för parkeringsplatser för fordon och plats för containers för både industri och hushållsavfall.

Mot denna bakgrund bedömer bergmästaren att sökanden ska ställa en ekonomisk säkerhet enligt 4 kap. 6 § minerallagen om 1 000 000 (en miljon) kronor.

Bergmästaren påpekar dock att detta inte innebär något undantag från bestämmelser om efterbehandling och ställande av säkerhet som gäller enligt annan lagstiftning.

Avslutningsvis konstaterar bergmästaren att gruvverksamhet utgör sådan miljöfarlig verksamhet som avses i 9 kap. miljöbalken samt att för sådan verksamhet fordras tillstånd meddelat av Mark- och miljödomstolen. Beslutet om bearbetningskoncession utgör inte undantag från kravet på tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken.

Delgivning av beslutet

Advokat Olof Hasselberg, Fröberg & Lundholm Advokatbyrå, i egenskap av sökandens ombud, berörda fastighetsägare och övriga kända sakägare delges detta beslut genom vanlig delgivning med delgivningskvitto.

Hur man överklagar

Den som delges detta beslut genom vanlig delgivning med delgivningskvitto kan överklaga beslutet till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, inom den tidsfrist som anges i överklagandehänvisningen (bilaga 2).

Bergmästaren erinrar om följande

Sökanden erinras om att mark får tas i anspråk för bearbetning av fyndigheten endast om marken anvisats enligt bestämmelserna i 9 kap. minerallagen. Ansökan om markanvisning görs skriftligen hos bergmästaren.

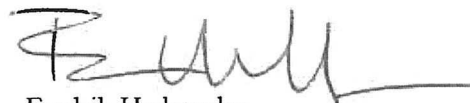
Sökanden erinras vidare om att för det fall denne avser bedriva undersökningsarbete inom koncessionsområdet i dagen på mark som inte anvisats så ska reglerna om arbetsplaner (3 kap. 3-5 f §§ minerallagen) tillämpas. I dessa fall är sökanden skyldig att tillhandahålla en översättning av arbetsplanen på finska, meänkieli eller samiska om undersökning ska utföras inom ett område som helt eller delvis sammanfaller med språkets förvaltningsområde enligt 6 § lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Begäran om översättning kan framställas skriftligen till sökanden av fastighetsägare eller innehavare av särskild rätt som berörs av planerade arbeten enligt arbetsplanen. Begäran om översättning ska vara sökanden tillhanda inom tio dagar från delgivningen av beslutet om bearbetningskoncession.

De som deltagit i beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av bergmästare Helena Kjellson efter föredragning av juristen Fredrik Hedemalm. I den slutliga handläggningen har även gruvingenjören Stig Abrahamsson deltagit.

Helena Kjellson

Fredrik Hedemalm

Kopia av beslutet sänds till Vilhelmina Mineral AB, Länsstyrelsen Västerbotten, Lantmäteriet, Vilhelmina kommun och Sametinget.

Bilagor

Bilaga 1, Karta över koncessionsområdet, upprättad den 14 mars 2018.

Bilaga 2, Överklagandehänvisning - vanlig delgivning.

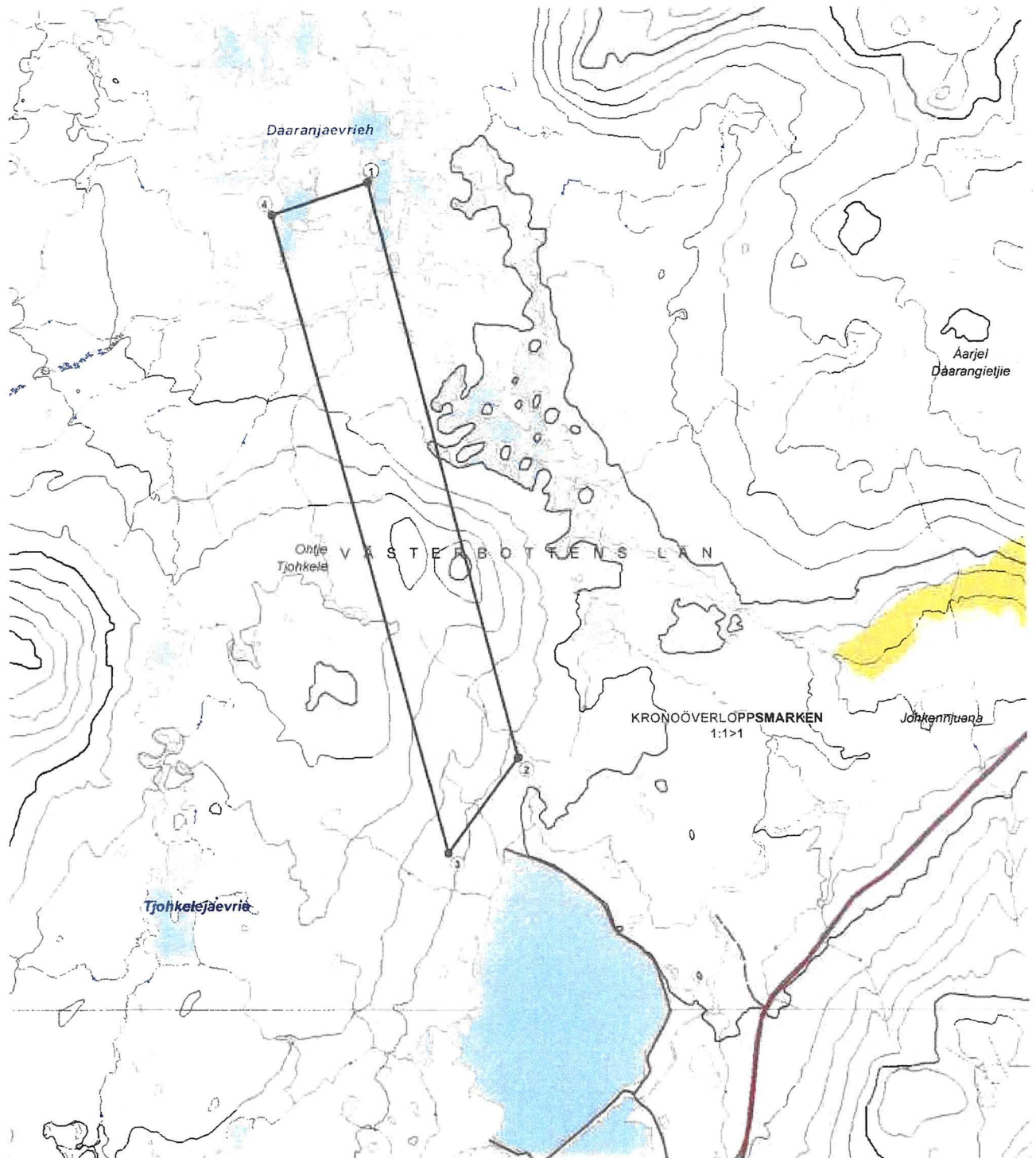
LEVI K NR. 1
VILHELMINA MINERAL AB
VILHELMINA KOMMUN
VÄSTERBOTTENS LÄN

Projektnr. 1783425 BILAGA 2
Skala (A3) 1:20000
Datum 2018-03-14

Uppdragsledare C. Jonasson

Handläggare R. Sundkvist

Rådd av J. Heikin

Teckenförklaring

- Koordinatreferenser
- Koncessionsområde
- Allmän väg, klass II
- Bilväg/gata
- - - Sämre bilväg

Upprättad av

Jonas Dahllöf
vice VD Vilhelmina Mineral AB

	E	N
1	472992	7224300
2	473775	7221311
3	473406	7220811
4	472499	7224133

0 500 1000 m
Koordinatsystem: SWEREF99 TM

BERGSSTATEN

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga bergmästarens beslut ska ni skriva till **Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet**.

Överklagandet ska vara skriftligt och ställas till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet **men skickas till Bergsstaten, Box 43, SE-971 02 Luleå** eller mineinspect@bergsstaten.se

I överklagandet ska ni ange:

- Vilket beslut som ni överklagar, ange beslutets diarienummer.
- Varför ni anser att beslutet ska ändras och vilken ändring ni vill ha.
- Ni ska ange ert namn, telefonnummer, postadress och e-postadress.
- Om ni anlitar ombud ska ombudets namn, telefonnummer, postadress och e-postadress anges.

Ert överklagande ska ha kommit in till Bergsstaten inom tre veckor från den dag då **ni fick del av beslutet**.

Om ni behöver upplysningar om hur man överklagar kan ni vända er till Bergsstaten, via epost mineinspect@bergsstaten.se eller telefon 0920-23 79 00.